

Juhani Aho: JUMALAN LUOMIA (1920)

Me olemme olleet koko vuoden niin sovinnollisella tuulella. Olemme auttaneet köyhiä, olemme tehneet hyvää lähimmäisillemme, olemme nauttineet taiteesta ja kirjallisuudesta. Musiikin mukana olemme sulaneet helliin tunteihin. Joskus olemme tulleet synkälle mielelle lukiessamme ihmiskunnan kärsimyksistä. Muutamat meistä ovat niistä kirjojakin kirjoittaneet. Olemme puhuneet sorrettujen puolesta, olemme pauhanneet »raakaa voimaa» vastaan. Se meitä varsinkin on saattanut siveellisesti kauhistumaan, että olemme olleet näkevinämme sorrossa hyödytöntä kiusantekoa. Joskin olemme ymmärtäneet sen, että »taistelu olemassaolon puolesta» pakottaa suden raatelemaan lammasta, niin on siveellinen tunteemme aina pannut vastalauseensa kettujen menettelyä vastaan, jotka hanhiparveen päästyään haaskaavat sen viimeistä päätä myöten ja näyttävät tekevän sitä vain omiksi huvikseen.

Me itse, me emme koskaan tekisi sillä tavalla! Ja niin on meillä ollut siveellisen periaatteen varustus edessämme, ja sen takaa on meidän ollut niin mukava pommittaa muita.

Ei tarvitse kuitenkaan muuta kuin talven mennä ja kesän tulla, niin hiivimme me takaportin kautta kentälle ja meistä on tullut kenties pahempia petoja kuin on yksikään nelijalkaisista veljistämme. Meistä on tullut »ihmispetoja». Perimämme luonto ei näytä karvaisten esi-isiemme raaosta taipumuksista vielä menettäneen kaikkein raaimpiakaan. Meidän täytyy tyydyttää herännyttä himoamme: »surmata huviksemme.»

* * * * *

Heinäkuun 15 p:nä kutakin vuotta tapahtuu meissä niin täydellinen muutos, että emme itsekään enää tunne itseämme samoiksi sivistyneiksi, hienotunteisiksi jumalankuviksi, joiksi itseämme talven kuluessa kuvittelimme. Me alamme metsästä, vähintäkään selkoa tekemättä siitä ristiriitaisuudesta, josta voisivat meitä syyttää sorsat, telkät ja haapanat, jos ne kurjat osaisivat puhua meille ymmärrettävää kieltä.

Meillä on pysy tuossa seinällä, peuran sarviin ripustettuna. Kun alkaa surullisesti paistaa 14 päivän ilta-aurinko, niin ajautuu sisäämme outo hengetär. Meille tulee kuumeentapainen kiire valmistautua kuin johonkin juhlaan. Otamme aseensa seinältä, tarkastamme sitä huolellisesti, naputamme lukkoja, vedämme ja laskemme hanaa, tähtäilemme kukkoa pihamaalla, portin pylvästä ja tuuliviiriä riu'un nenässä: hiomme kuin kissa kynsiämme. Otsa hiessä lataamme patruunia pitkän patterin eteemme pöydälle. Pukeudumme vihreään metsästystakkiin ja vedämme jalkaamme metsästystä varten tehdyt saappaat. —Koira on sidottuna sängyn jalkaan. Se loikoo lattialla, seuraa silmillään jokaista liikettämme, viuhtoo häntäänsä ja vikisee innosta. Me emme malta kulkea ohitse sitä taputtamatta: »Musti ... onko se Musti ... voi Musti-miestä...» Mielemme herauttaa niin hyväksi. Meillä on siinä olento, joka ymmärtää meidät paremmin kuin oma vaimomme; joka iloitsee ilomme; joka tuntee samalla tavalla kuin mekin.

Se on sillä hetkellä ainoa ystävämme, hengenheimolaisemme ... me olemme kuin yhtä rotua. Eikä se kumma olekaan, sillä meitä yhdistää sama intohimo, into »surmata huviksemme.»

On meillä sentään vielä eräs toinenkin ystävä. Se on toisella kymmenellä oleva poikamme. Hän on pyytänyt saada tulla mukaan »lintuja ampumaan». Hän on ihan haltioissaan. Hän on laittanut venheen valmiiksi, hän jo odottaa rannassa ja hän käy vähän väliä kiirehtimässä.

Tukeva illallinen lämmittää suloisesti vatsassa. Nenän alla savuaa hieno sporttisikari, joita muulloin poltetaan ainoastaan sunnuntaina päivällisen päälle. Isä istuu perässä, poika on kokassa polvillaan ja Musti keskellä venhettä.

Kesäinen ilta on huumaavan kaunis. Metsämiehellä on aina silmää sillekin, ja meloskellessaan ruohikkorantoja pitkin hän viheltelee ja hyräilee itseksensä. Mutta vielä ei ole aika käsissä. Rauhoitusaika kestää klo 12:een yöllä. Tuossa tosin ui sorsapoikue kaislikkoniemestä toiseen. Emä edellä ja pojat perässä. Tyyneen veteen vetäytyy hieno, puhtoinen viiru, rinnakkain liukuvien lintujen tiessä. Mutta te saatte mennä rauhassa. Oikea urheilija tunnustaa aina lain pyhyden. Hän ei aloita ampumistaan, ennen kuin kello on kaksitoista. Jos hän sen tekisi, häpeisi hän omantuntonsa edessä. Hän teroittaa sitä perilliselleenkin. Selittää, että se on *periaatteen* kannalta väärin. Ainoastaan kurja sala-ampuja talonpoika sen voi tehdä, mutta ei todellinen gentlemanni, joka sitä paitsi ei harjoita metsästämistä elinkeinona, ainoastaan — huvikseen.

Mutta kun odotettu hetki on lyönyt, ei ole enää mikään aate estämässä. Musti lasketaan maihin, poika asettuu perään ja isä nousee kokkatuhdolle seisomaan. Hänellä on lasit nenällä, pyssy kainalossa ja silmäkulmat kireellä.

Jo tekee Musti tiukkoja mutkia niityllä. — »Se on jälillä! Se on jälillä! Isä!» Pojan ääni värähtää kiihkoa. Ei isänkään käsi ole oikein vakava. Se vavahtelee hiukan pyssyn ponnassa.

Kuuluu polskaus maan rajassa. Emo poikineen heittäytyy veteen, heinikko lakoilee. Ja nyt on peto päälläpäin ihmisessä: »Souda, souda! — Ka, survi, survi!» Ja isä ja poika ovat molemmat kyyryssä työntelemisestä, venhe hyökkää kohisten eteenpäin, koira on loikannut järveen ja ui jälestä, häntä liehuen pinnalla.

Räkättäen lentää emo ilmaan, potkaisekse kuin pallo kohtisuoraan ylös. Samassa paukahtaa laukaus, ja kuperkeikkaa heittää lintu, pudoten takaisin järveen. Pyssyn suusta nousee vielä savua, ammuttu potkii verissään, ja laukauksen kaiku räikky rantoja pitkin.

Kuuluu piipatusta viideltä kuudelta taholta. Näkyy virejä rantaan päin. Poikue on noussut maalle. Ne ovat piiloittauneet heinikkoon. Isä laskee sinne koiransa ja poikansa, jolla on mela mukanaan. Peräkkäin he juoksevat heinikossa. Isä seuraa venheestä heidän liikkeitään. Taas »elää» Mustin häntä. Hän tekee hyppyjä ylös, paiskaa päänsä mättään kupeeseen, ja poika lyö vimmatusti airollaan. »Isä, isä! Minä tapoin sen!» — »Onko se isokin» — »Näin iso!» Poika kiikuttaa siipiräpylästä ensimmäistä saalistaan, joka on hienountuvainen, kurja sorsanpoika.

Ja nyt alkaa se, jota minä sanoisin »verisokeudeksi». Moneen kertaan risteillään lähiseutu, koira ja poika mellastavat maalla, isä ottaa vastaan ne, jotka koettavat pelastua järveen. Aivot, hampaat ja pyssy tekevät parastaan. Latinki latingin perästä laukeaa. Sota kuuluu järven laaksosta kaukasiin mäkiykiiliin.

Sitä kestää koko yön. Päivä on jo korkealla, kun he alkavat paluumatkansa.

Vihdoinkin ovat metsämiehet rauhoittuneet. Heidän sopii olla tyytyväisiä, sillä kaunis on kokoelma tuossa venheen pohjalla. Eräs harmi sekoittaa kuitenkin iloa. Viimeisestä poikueesta oli jäänyt saamatta yksi, joka kovin kauan ajatti itseään. Siihen oli kyllä sattunut yksi laukaus kolmesta. Mutta se oli sittenkin sukellellut pitkiä matkoja ja kauan ollut kadoksissa. — »Lähdetäänkö ja heitetään? — Ei heitetä vaikka henki menköön!» — Ja niin oli uudelleen alettu. Oli tuohustuttu ja suututtu ja kerran kirottukin. Se oli uskaltanut, rähjä, asettua vastarintaan. Ja siitä se oli ikään kuin kostettava. Sen saaminen oli nyt kunnian asia. Isä oli »päättänyt», että hän ei heitä.

Ja ainoastaan koiran kyllästystä ja uupumusta sai haavoitettu sorsanpoika kiittää siitä, että hän rantapajukon juurien onkalossa säilyi — yksinään kuolemaan.

* * * * *

Niin, me olemme kuin olemmekin petoja. Ja pahempiakin. Sillä saalis on meille sivuasialla. Me metsästäimme, surmaamme surmataksenne. Me nautimme itse ajosta. Ja kun palaamme kotiimme ja laskeudumme levolle, niin tunnemme sekä ruumiissa että sielussa tyydytetyn himon rauhan.

Haaveksimme ja kattoon katsellen kertaamme mielessämme kaikki kohtaukset. Musti haukahtelee hänkin unissaan, ja jalat viputtavat. Kuinka me ymmärrämme hänen tunteensa! Hän on yhtä viisas kuin ihminen, yhtä viisas kuin me itsekin.

Metsästys on meille välttämätön virvoitus. Meidän täytyy saada joskus »palata luonnon kannalle». Muuten ehkä eksyisimme liian pitkälle alkuperäisestä tarkoituksestamme. Sivistyisimme kovin hienon hienoiksi kaunosieluiksi.

Eikähän sitä kukaan kielläkään, metsästämistä. Senhän sallii lakikin, ja se siihen kehoittaaakin, määrätessään meille sopivan ajan.

Ampukaamme siis nyt, kun on lupa-aika. Paukuttakaamme niin että vesi läikkyy lammessa. Ja jos joku tulisi väittämään, että polveudumme apinoista ja ehkä vähän alempaakin, niin sanokaamme ylevästi hymyillen, että se on tuo sitä Darwinin oppia. Meidän oppimme opettaa, että me olemme — Jumalan luomia.

Sillä eläimillä ei ole meidän yhteiskunnallisia taipumuksiamme. Ne eivät voi nauttia taiteesta eikä kirjallisuudesta. Ne eivät tunne sääliä kärsiviä kohtaan eivätkä ymmärrä siveellisesti kauhistua heikompien sorrosta — niin kuin me.